

МОТИВИ

към проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за
Министерство на вътрешните работи

1. Причини, които налагат приемането на акта:

1. С проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за Министерството на вътрешните работи (ЗИДЗМВР) се предвиждат мерки по прилагането на Регламент (ЕС) 2021/784 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2021 година относно справянето с разпространението на терористично съдържание онлайн (Регламент (ЕС) 2021/784), с който се установяват единни правила за справяне със злоупотребата с хостинг услуги за разпространение на терористично съдържание онлайн.

Регламентът е приет в отговор на нарастващия брой злоупотреби с услугите, предлагани от доставчиците на хостинг, от страна на терористични групи и на техните поддръжници, за да разпространяват терористично съдържание онлайн, с цел отправяне на техните послания, радикализиране и вербуване на последователи, както и улесняване и ръководене на терористична дейност. Наличието на терористично съдържание онлайн се оказва катализатор за радикализацията на лица, която може да доведе до терористични актове, и следователно има сериозни отрицателни последици за ползвателите, гражданите и обществото като цяло.

Регламент (ЕС) 2021/784 предвижда ангажимент на държавите членки на ЕС да определят на национално ниво компетентни органи, които ще го прилагат, както и да установят правилата относно санкциите, които ще се налагат при нарушения на регламента от доставчиците на хостинг услуги.

2. С проекта на ЗИДЗМВР се предвиждат мерки и по прилагането на Регламент (ЕС) 2019/817 и Регламент (ЕС) 2019/818 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2019 година, с които е създадена рамка за оперативна съвместимост между информационните системи на ЕС в областта на границите, визите, полицейското и съдебното сътрудничество, убежището и миграцията.

Установената връзка между информационните системи на ЕС, прилагани в пространството на свобода, сигурност и правосъдие, цели да подобри ефективността и ефикасността на проверките по външните граници, да допринесе за предотвратяването на незаконната имиграция и за борбата с нея, както и постигането на висока степен на сигурност в държавите членки чрез противодействие на терористичните и други тежки престъпления.

Това ще позволи на компетентните правоприлагащи органи да достъпват и ползват взаимодопълващи се данни от Системата за влизане/излизане (СВИ), Визовата информационна система (ВИС), Европейската система за информация за пътуванията и разрешаването им (ETIAS), Евродак, Шенгенската информационна система (ШИС) и Европейската информационна система за съдимост за граждани на трети държави (ECRIS-TCN). За постигането на тази функционалност на информационните системи като компоненти на оперативната съвместимост са предвидени: европейски портал за търсене (ЕПТ), обща услуга за биометрично съпоставяне (обща УБС), общо хранилище на данни за самоличност (ОХДС) и детектор за множество самоличности (ДМС).

В съответствие с Директива (ЕС) 2019/1158 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 година относно равновесието между професионалния и личния живот на родителите и лицата, полагащи грижи, и за отмяна на Директива 2010/18/ЕС на Съвета (Директива (ЕС) 2019/1158) и във връзка с допълненията на Кодекса на труда (ДВ, бр. 62 от 2022 г.) и по-специално създаденият нов чл. 164в „Отпуск за отглеждане на дете до 8-годишна възраст от бащата (осиновителя), със законопроекта се предлага допълване на чл. 190, ал. 1 от Закона за МВР с посочения нов вид отпуск.

2. Цели, които се поставят:

С проекта се цели да бъдат предприети национални мерки, необходими за прилагането на Регламент 2021/784 в България. По-конкретно тези мерки се отнасят до определянето на компетентни национални органи съгласно чл. 12 от Регламента, налагането на санкции на доставчици на хостинг услуги при неспазване на задълженията им, съгласно чл. 18 от регламента, както и изготвяне на ежегоден доклад до Европейската комисията относно действията, предприети в изпълнение на регламента, съгласно чл. 21 от регламента.

Проектът на ЗИДЗМВР също така цели улесняване на правилното установяване на самоличността на лицата, включително на неизвестни лица, които не могат сами да установят своята самоличност или на неидентифицирани човешки тленни останки, а също така подпомагане усилията в борбата срещу използването на фалшива самоличност чрез използването на оперативната съвместимост между информационните системи на ЕС.

Предлага се също така привеждане на Закона за МВР в съответствие с приети промени в Кодекса на труда и Директива (ЕС) 2019/1158.

3. Финансови и други средства, необходими за прилагането на новата уредба:

Издаването на закона не води до необходимост от допълнителни финансови средства.

4. Очаквани резултати от прилагането:

Очаква се с прилагането на Регламент (ЕС) 2021/784 да се осигури ефективен механизъм за бързо премахване или блокиране на достъпа до терористично съдържание онлайн.

Регламент (ЕС) 2021/784 се прилага за доставчиците на хостинг услуги, които предлагат услуги в Съюза, независимо от тяхното основно място на стопанска дейност. Въвежда се задължение за доставчиците на хостинг услуги за бързото премахване или блокиране на достъпа до терористично съдържание. В същото време налаганите мерки следва да бъдат необходими, подходящи и пропорционални в едно демократично общество, като не се засягат основните принципи, свързани със свободата на изразяване на мнение и свободата на информация, включително свободата и плурализма на медиите.

Регламентът разписва правомощието на компетентния орган, за какъвто в Република България ще бъде определена Главна дирекция „Борба с организираната престъпност“ на МВР, да издава заповед за премахване, с която от доставчика на хостинг услуги се изисква да премахне или да блокира достъпа до терористично съдържание във всички държави членки (чл. 3). Това задължение следва да се изпълни възможно най-бързо и във всички случаи в рамките на един час от получаването на заповедта за премахване.

В чл. 4 от Регламента е предвидена процедура за изпълнение на трансгранични заповеди за премахване, издадени от компетентен орган в други държави членки. В чл. 5 са разписани мерки за защита спрямо доставчик на хостинг услуги, който е изложен на терористично

съдържание (т.е. получил е две или повече окончателни заповеди за премахване през предходните 12 месеца), с цел защита на своите услуги срещу разпространението на терористично съдържание сред обществеността.

Регламентът предвижда и съответните правни средства за защита (чл. 9) и процедури за подаване на жалби (чл. 10), чрез които доставчиците на хостинг услуги могат да защитят правата си.

Чрез прилагането на механизма предвиден в Регламент (ЕС) 2021/784 ще се гарантира, че Интернет пространството няма да се използва за терористична пропаганда. Българските компетентни органи ще прилагат установените на ниво ЕС хармонизирани правила за справяне на заплахите от терористично съдържание онлайн. С изпълнението на мерките по силата на регламента ще се гарантира едно по-безопасно дигитално пространство и безпрепятствено функциониране на цифровия единен пазар в едно отворено и демократично общество.

Предвид въвеждането на задължения за доставчиците на хостинг услуги, от страна на МВР бяха предприети мерки за запознаване на частния сектор и доставчиците с изискванията към тях по силата на регламента. Проведена е среща с основните доставчици, с цел предоставяне на разяснения за бъдещите им ангажименти. Набелязани са и други инициативи, като част от кампания за повишаване на осведомеността.

Прилагането на Регламент (ЕС) 2019/817 и Регламент (ЕС) 2019/818 ще способства за усъвършенстване и хармонизиране на изискванията за качество на данните на съответните информационни системи на ЕС, улесняване на техническото и оперативното им прилагане от компетентните национални органи, засилване на гаранциите за сигурността и за защитата на данните, рационализиране на достъпа до СВИ, ВИС, ETIAS и Евродак за целите на предотвратяването, разкриването или разследването на терористични престъпления или други тежки престъпления, и оказване на подкрепа за постигането на целите на СВИ, ВИС, ETIAS, Евродак, ШИС и ECRIS-TCN.

С допълването на чл. 190, ал. 1 от Закона за МВР ще бъде осигурено правото на държавните служители със статут по този закон да ползват отпуска по чл. 164в от Кодекса на труда, с които е въведени изисквания на Директива (ЕС) 2019/1158.

5. Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз:

В съответствие с чл. 288 от Договора за функциониране на Европейския съюз регламентът е правен акт с общо действие, задължителен в своята цялост и пряко приложим във всички държави членки, без да са необходими национални мерки по транспониране.

Регламент 2021/784 има пряко приложение в националното законодателство от 7 юни 2022 г. Задълженията по силата на регламента пораждат директен ефект за всички публично- и частноправни субекти.

Предложените със законопроекта нормативни промени, произтичат от изричното овластяване по силата на регламентите, държавите членки да приемат национална уредба по ограничен кръг въпроси в условията на обвързана компетентност.

Съгласно чл. 12, параграф 3 държавите членки уведомяват Комисията за компетентния орган или органи, които биват публикувани от Комисията в Официален вестник и онлайн регистър. В тази връзка се налага в ЗМВР да бъдат разписани конкретни разпоредби, в които изрично да се посочва, че Главна дирекция „Борба с организираната престъпност“ на МВР е национален орган и по смисъла на четирите букви от параграф 1 на чл. 12, т.е.:

- а) за издаването на заповеди за премахване съгласно член 3;

- б) за проверяването на заповедите за премахване съгласно член 4;
- в) за наблюдението на прилагането на конкретни мерки съгласно член 5;
- г) за налагането на санкции съгласно член 18.

Законова уредба изисква също така правото на компетентния орган съгласно чл. 12, параграф 1, буква г) да налага санкции за доставчици на хостинг услуги неспазване на задълженията им, съгласно чл. 18, които са подробно разписани чл. 266а от проекта на ЗИДЗМВР.

Съгласно чл. 21 държавите членки събират от своите компетентни органи и от доставчиците на хостинг услуги информация, вкл. статистическа, за действията, предприети в съответствие с регламента през предходната календарна година. Тази информация се изпраща на Комисията до 31 март всяка година. В тази връзка е предвиден текст, в който да бъде разписан този ангажимент за ГДБОП, в качеството ѝ на компетентен национален орган.

Регламент (ЕС) 2019/817 и Регламент (ЕС) 2019/818 също имат пряко приложение в националното законодателство от съответните дати, които ще бъдат определени от Комисията във връзка с преходните периоди за въвеждане в експлоатация на техническите компоненти на информационните системи.

За да бъде използван достъпа до ОХДС в съответствие с регламентите - чл. 20 от Регламент (ЕС) 2019/817 и чл. 20 от Регламент (ЕС) 2019/818 е необходимо специално овластяване от националното законодателство.

В тази насока, със законопроекта се предлага допълване на полицейските правомощия по чл. 71 от ЗМВР във връзка с действията по идентификация и установяване на самоличността на лицата.

Останалите разпоредби на регламентите ще се прилагат директно.

Предвид директния ефект и пряката приложимост на регламентите не се налага изготвяне на таблица на съответствието с правото на ЕС.

Директива (ЕС) 2019/1158 е въведена в общото трудово законодателство със Закона за изменение и допълнение на Кодекса на труда (ДВ, бр. 62 от 2022 г.) и съобразяването на ЗМВР с вече приетата уредба не налага изготвянето на таблица за съответствие с правото на Европейския съюз.